

Lehen esperientzia literatur itzulpenean: Franz Kafka

NAROA ZUBILLAGA

Sarrera

2005ean EIZIEk urtero antolatzen duen “Literatura Unibertsala” itzulpen-lehiaketan parte hartu eta Franz Kafkaren hainbat kontakizun euskaratzeko lana esleitu zidaten. Eta horixe izan da, hain zuzen ere, nire lehen literatur itzulpena.

Aldizkari honetan esperientzia horren nondik norakoak azaltzeko gonbita luzatu zidaten. Egia esan, lotsa puntu bat ere ematen zidan hasieran, ez baitaukat hainbat urtetako eskarmenturik bizkar gainean, eta, beraz, ez natorkizue alemana-euskara literatur itzulpenaren inguruko teorizatze saio bat aurkeztera. Ordea, poza ere badut —aitortu behar dut— nire esperientziaren berri emateko aukera dudalako. Lehen literatur itzulpena eta, gainera, Franz Kafka: erronka handia, baina baita ardura ikaragarria ere.

Beraz, ondoko lerroetan itzulpen-enkarigu horri nola aurre egin nion kontatuko dizuet, zein izan zen jarraitu nuen bidea, eta,

jakina, zein izan diren bide horretan egin ditudan aurkikuntzak.

Bide horretan emandako urratsak laburbildu beharko banitu, honako hauek lirarteke:

- **Egilea ezagutzea:** Kafkaren ezer irakurri ez duenak ere badu egile unibertsal horren berri, edo, gutxienez, bereganatua du kafkatarra den horren kontzientzia. Baina, jakina, itzultzeak egilearen ezagutza sakonago bat eskatzen du, halabeharrez, haren sorkuntza ulertu nahi bada. Horregatik, ezer itzultzen hasi aurretik, Franz Kafkaren biografiak irakurri nituen, *girotzeko* bazen ere. Hala, hortik aurrera, Kafkaren ipuinak irakurtzen hasita, Europako literatur sorkuntza-gune zoragarri batean murgildu nintzen.
- **Itzultzea:** egilearen ingurukoak ezagututa eta itzulgaiak irakurrita, itzultzeari ekin nion, ez arazo gutxirekin, nos-

ki. Erreferentziak erabiltzearen argi-ilunak ezagutzeko aukera ere izan nuen (aurrerago azalduko dut hori, labor-labor).

- **Zuzenketa-prozesua:** egindako itzulpenak funtzionatu egin behar du xede-hizkuntzan, eta, zentzu horretan, argitaletxeko zuzenketa-prozesua ezin baliagarriagoa izan da; lehen esperientzia berez izan ohi den eskarmentuari gehitu zaion irakasgai paregabea.

Egilea ezagutzea

“Arranguraren eta malenkoniaren artean badago beste desberdintasun funtsezko bat. Arranguratuari lekoreko mundua hondatu zaio, malenkoniatsuari bere burua desegin zaio. Arranguratuarentzat lekoreko mundua da basamortua; arranguraren poesia da, ene ustez, T.S. Eliotena. Malenkoniatsua-entzat, berriz, bere nitasuna da ahula, bere baitan dago basamortua, eta ez da gai maitatzeko, ez lan egiteko, ez ezertarako, malenkoniak norbere buruaren desestimua baitakar; Franz Kafka, esate baterako, malenkoniatsua da.” (J. Sarrionandia, *Ni ez naiz hemengoa*).

Goiko hori Joseba Sarrionandiak *Ni ez naiz hemengoa* liburuan Kafkari egiten dion aipamenetako bat da, baina ez da, jakina, bakarra. Bada, liburu berean, *Kafka eta umea* izeneko ipuin bat. Horretaz gain, ezin aipatu gabe utzi *Izuen gordelekuetan barrena* poema-liburuan Kafka eta Pragako beste idazle garaikideei eskainitako atala: *Prahako orenetan*.

Izan ere, une jakin batetik aurrera Europako espresionismoaren izen handien itzala

jasotzen hasiko da euskal literatura; estilo eta abangoardia literarioen leiho berri bat zabaldu izan balitz bezala. Eta eragin horretan pisu handia izan du Franz Kafkak.

Jon Mirande izango zen lehena idazle txekiarraren ipuinak itzultzen, baina atzetik etorri ziren Xabier Kintana, Rufino Iraola eta Antton Garikano ere; horiek guztiak itzulgai gisa inspiratu zituen Kafkak, baina, lehen esan moduan, espresionismoaren iturritik edaten hasi zen euskal idazleen belau-naldi oso batean ere izan zuen eraginik.

Gaur egun badirudi guztiz errotuta dautzagula Kafkaren presentzia, eta oharkabean sortu dugu, guk ere, egoera bat *kafkatarra* dela esatean, adjektibo berri bat, gure hizkuntza literatur kutsuz janzen dugularik.

Ni neu ere, horretan nengoen, alegia, kafkatarra zentzugabea, iluna eta aldrebesa den egoera bat dela. Itzulpena egiteko garaia iritsi zitzaidanean, ordea, egilea bera ezagutzea izan zen lehen urratsa; Europa erdialdeko literatura-loraldi hartako bidean barna murgilarazi zidan urratsa izan zen, inondik ere.

Franz Kafka 1883ko uztailearen 3an jaio zen Pragan eta 1924ko ekainaren 3an hil, Vienan. Beraz, eta autorea bere testuinguru historikoan kokatu behar badugu, pentsatu behar dugu Txekia austrohungariar inperioaren zati zela, eta, sistema zentralizatu horren barnean, aleman hizkuntza eta kultura ziren nagusi.

Horregatik, txekiarra izanagatik ere, Kafkak alemanez idatzi zuen, etxean alemanez hitz egiten zuen, eta ikasketak eta lanbidea ere hizkuntza horretan bideratu zituen. Edonola ere, Kafkak txekiera ere menderatzen zuen. Garai hartako Pragako beste hainbat familien moduan, Kafkatarrak ju-

dutarrak ziren. Horrek eragin handia izango zuen egilearen bizitzan, hebreera ikasteari ere ekin omen zion.

Zuzenbide ikasketak burututa, aseguru-bulego batean hasi zen lanean. Dena den, Kafkaren pasioa beti izan zen literatura. Ezintasuna eta pasioa nahasten zitzaizkion literaturarekiko harremanean; nolabaiteko maitemina sentitzen zuela esan liteke, ezin negona eragiten dion, baina, hala ere, maitatzeari utz ezin diezaiokeen maitale sutsuaren moduan.

Gauetz idazten zuen gehienetan, egunez aseguru-bulegoan lan egin, arratsaldez lo, eta iluntzean berriro hasten zen lanean.

Etxekoengandik ez zuen bere pasio horrekiko ulermenik jaso. Aitak inposatu nahi zion eredu patriarkala eramanezina zitzaion. Izatez, bere aitarekin izan zuen harreman zail horren isla ere aipatu izan da Kafkaren lanen interpretazioa egiterakoan.

Emakumeekin eduki zituen harremanak ere ez zitzaizkion oso arrakastatsua suertatu. Ziurgabetasun erabateko batek inguratzen zuen haietakoren batekin konpromisoaren bat hartzeko unea iristen zenean.

Izan ere, Kafkak bizi izan zituen beldur eta ziurtasun-falta guztien atzean literatura-ri emana zion bizitza sutsu baina, aldi berean, ikaratia dago. Literatura egiteko bizi nahi zuen, eta, beraz, bere bizitzan sar zitekeen beste ezeri ez zion konpromisorik txikiena ere eskaini nahi. Literatura zuen arma, eta arma horren atzean babesten zen.

Ordea, eta hau azpimarratu beharra dago, ez dugu pentsatu behar Kafkaren ingurunean dena iluna eta goibela zenik. Umorea eta ironia aurkitzen ditugu bere idazkietan, kontraesanak eta errealak ez diren goerak ere barra-barra, eta horiek guz-

tiak irudikatu zituen burua, iluna ez ezik, argia ere bazen.

Bere ipuinetan hainbatetan errepikatzen diren gaiak, honako hauek:

- Deskribapen zehatzak: guztia deskribatzen du xehe-xehe, baina, batez ere, pertsonaien keinuak eta jarrerak. Irakurlea eszenaren aurrean jartzea lortzen du, bertatik bertara balego bezala sentiarazten dio.
- Errealaren dena naturaz gaindikoa edo bixia denarekin nahasten du; hala, hainbatetan ageri zaizkigu animaliak pertsonaia nagusi gisa, pertsona arrunten keinu eta jarrerak bereganatuta; eta, bestalde, animalien gisara portatzen diren pertsonak ere agertzen zaizkigu...
- Izan ere, kontraesanak dira nagusi, nola diskurtsoaren bitartez nola hizkuntzaren erabileraren bitartez. Horrela, modu batera hasten dena bestera amaitzen da, ezustean. Eta amets moduko aldaketa horiexek dira, aldi berean, Kafkaren narrazio gintzaren ezinbesteko ezaugarri.

Erreferentziak

Erreferentziak oso lagungarriak izan daitezke, baina, jakina, ez zaie itsu-itsuan jarraitu behar, lagun faltsu edo ustelak ere gerta daitezkeelako, eta, beraz, gure itzulpena ere okerra izan daiteke.

Ez da, beraz, gauza berria, ustez fidagarriak diren baina, egiatan, okerrak diren erreferentziei kasu egiteagatik itzulpena ere okerra atera izana.

Kafkaren lanetan bada adibide argi bat; *Vor dem Gesetz* edo *Legearen aurrean* ipuina- rekin gertatzen da. Ipuin hori Jon Mirandek itzuli zuen lehenik, eta 1954an eman zuen argitara *Euzko Gogoan*. Xabier Kintanak 1995ean argitaratu zuen ipuin beraren itzulpena *Ipuinak* izeneko bilduma batean. Ordea, bi bertsiok aski desberdinak dira, eta ez soilik erabiltzen duten hizkuntza edo idazkerari dagokionez; edukian ere badira desberdintasun nabarmenak.

Hona hemen adibide bat, aipatutako *Vor dem Gesetz* ipuinetik Mirandek nahiz Kintanak emandako itzulpenena:

“Von Saal zu Saal stehen aber Türhüter, einer mächtiger als der andere. Schon den Anblick des dritten kann ich einmal ich mehr ertragen.”

“Aretoz areto, berriz, beste atezainak badituk, bata bestea baino ahaltsuago. Jada hirugarrenaren begiratzea, nihauk ere ezin jasan diezakeiat”. (Jon Mirande)

“Aretotik aretora badituk, halaber, atezainak, zein zein baino ahaltsuagoa. Eta hirugarren atezaina *hain ikaragarria denez*, nik neuk ezin diat haren itxura jasan”. (Xabier Kintana)

“Er wird kindisch, und, da er in dem jahrelangen Studium des Türhüters auch die Flöhe in seinem Pelzkragen erkannt hat, bittet er auch die Flöhe, ihm zu helfen und den Türhüter umzustimmen.”

“Haurtzen da, eta, urrthe luzeotan athezaina azterrturik, hunen larruzko lephokoan bizi diren khukusoek ere ezagutu baititu, khukusoak ere othoizten ditu lagunt dezatela eta athezainaren gogo haren aldera bigurrt dezatela.” (Jon Mirande)

“Haurtarora itzultzen da, eta atezainari urte-tan egin dion behaketa luzean haren larruzko idu-nekoaren arkakusoak ezagutzeraino heldu denez gero, arkakusoek ere otoi egiten die laguntzeko, atezaina komentzi dezaten.” (Xabier Kintana)

Miranderen itzulpena gehiago lotzen zaio jatorrizko testuak esaten duenari. Ez dakigu erreferentziarik erabili zuen ala ez, baina edukiaren aldeko akats nabarmenik behintzat ez zaio nabari. Kintanarenean ordea, badira edukiaren aldeko akatsak, beharbada alemanezko testua ongi ez ulertze-agatik sortuak, beharbada, erreferentzia oker bati jarraiki egindakoak.

Jakina, egia da, erreferentziarik ezean, galduta ere aurki zaitezkeela; zer esanik ez Kafka bezalako egile bat itzultzerakoan. Esaldi luze eta korapilatsuez gain, esanahia bera ere, zenbaitetan, ez baita garbi gelditzen.

Hasiera batean erreferentziarik gabe itzultzen hasi banintzen ere, berehala ohartu nintzen, beste hizkuntzetan nola itzulia izan den jakitea oso lagungarri izan daitekeela. Dena den, eta, lehen esan moduan, argi ibili beharra dago, eta erreferentziak erreferentzia huts gisa erabili, okerrak ez errepikatzearren.

“Wenn ich einem schönen Mädchen begegne und sie bitte: “Sei so gut, komm mit mir” und sie stumm vorübergeht, so meint sie damit:”

“Cuando encuentro una hermosa joven y le ruego: “*Tenga la bondad de acompañarme*” y ella pasa sin contestar, su silencio quiere decir esto:”

“Neska eder bat topatu eta honela erregutzen diodanean: “*Porta zaitez eta etorri nirekin*”, eta neska erantzun gabe pasatzen denean, berez, honako hau esan nahi du:”

Goiko adibidean, gaztelaniazko bertsiotan dotoreegi ematen du itzultzaileak gonbidapenaren itzulpena. Gaztelaniazko erreferentziari jarraituta, beraz, euskaraz ere dotoreegi itzultzeko arriskua genuke, jatorrizkoak, berez, halako doinurik ez duene-

an; eta, hori, azken batean, eduki-akats gisa ere har daiteke.

Beraz, beste hizkuntzetara egindako itzulpenak erreferentzia gisa hartzea oso lagungarria da, betiere tentuz jokatu behar dela kontuan hartuta.

Beste hizkuntzetara egindako itzulpen hutsak baino, beste hizkuntzetara egindako itzulpenen edizio kritikoak kontsultatzea oso baliagarria dela iruditzen zait. Kafkaren kasuan, adibidez, bada katalanek gaztelaniaz ateratako edizio kritiko bat, Jordi Lloveten gidaritzapean, eta, bertan, kontakizunez gain, hainbat xehetasunen inguruko azalpenak eransten dituzte atzealdean gehitutako eranskinean. Eta azalpen horiek izugarri interesgarriak dira egilearen literaturgintzan sakondu nahi duen edonorentzat.

Beraz, esango nuke, erreferentzietara jo aurretik bi aldiz pentsatu behar dela, gutxiarik, zein erreferentzia hartu erabaki baino lehen.

Itzulpena eta erabakiak hartzea

Itzulpen hau egiterakoan, oro har, bi motatako arazoekin egin dut topo. Batetik, jatorrizko testua xede hizkuntzan emateko ohiko zailtasunak daude, alegia, sorburu hizkuntzan erabilitako egituretatik urrundu behar izatea sorburu hizkuntzan “funtzionatzen” duen modu batean adierazi ahal izateko.

Bestetik, ordea, egilearen beraren hizkera eta estiloa daude. Lehen esan moduan, Kafkaren testuetan deskribapen xeheak dira nagusi, eta, bestalde, etengabeko ironia eta kontraesana sorraraztea helburu duen diskurtso aldrebasa aurkitzen dugu.

Jakina, bi motatako zailtasunak elkar loturik daude, hein batean, jatorrizko hizkuntzak sorrarazi dizkidan arazoak, hain zuzen ere, egilea Kafka izateagatik etorri baitira, eta, beraz, idazkera kafkatarra euskaratzea ez delako lan makala.

Edonola ere, hona hemen adibide kafkatar batzuk:

Mendeko Perpausak

Perpaus nagusian tartekatzen diren erlatibozko perpausak oso luzeak izan daitezke alemanez, eta Kafkak gauzak xeheki deskribatzeko zeukan zaletasuna kontuan hartuta, esan beharrik ez dago perpaus amaigabeak topatu ditudala:

“Endlich gegen 10 Uhr abends kam ich mit einem mir von früher her nur flüchtig bekannten Mann, *der sich mir diesmal unversehens wieder angeschlossen und mich zwei Stunden lang in den Gasen herumgezogen hatte*, vor dem herrschaftlichen Hause an, *in das ich zu einer Gesellschaft geladen war.*”

“Azkenean, gaueko hamarretan iritsi nintzen gonbidatu ninduen lagunartea bilduta zegoen etxe dotore haren aurrera, *lehendik ia-ia ezagutu ere egiten ez nuen gizon harekin iritsi ere, bi ordu luze haietan kaleetan zehar ibiliz nigandik banandu ez zena.*”

Kontraesanak

Kontraesan mordoa dago Kafkaren idazkietan. Banakako esaldietan ez ezik, diskurtso osoan, oro har, kontraesana da nagusi. Bereziki nabarmena da hori *Gosearen artista* ipuin-bilduma osatzen duten istorioetan. Ia-ia bakarriketa direla ere esan genezake, irakurlea erotzeraino eramaten duten diskurtsoak, betiere pertsonen egoera jakin

bati buruzko edo beren izaerari buruzko ingurumarietan kateatzen zaituzten hizketa etengabea. Hona hemen adibide batzuk:

“Manche seiner Aussprüche möchte man oft wiederholen, *allerdings nur manche*, denn in seiner Gesamtheit krankt er *doch* wieder an allzu großer Leichtigkeit. Er ist wie einer, der bewundernswert abspringt, schwalbengleich die Luft teilt, dann aber doch trostlos im öden Staube endet, ein Nichts.”

“Batek askotan nahiko lituzke bere esaretako batzuk errepikatu, *baina batzuk bakarrik*, bere osotasunean gehiegizko arinkerian erortzen baita berri ere. Jauzi miresgarri bat egin, enararen moduan airea zulatu, baina gero errukarriki hauts hutsean amaitzen duen norbait bezalakoa da, Ezer Ez bat.” (miresmenetik gaitzespena egiten du hemen jauzi)

“Mein neunter Sohn ist sehr elegant und hat den für Frauen bestimmten süßen blick. So süß, dass er bei Gelegenheit sogar mich verführen kann, *der ich doch weiß*, dass förmlich ein nasser Schwamm genügt, um allen diesen überirdischen Glanz wegzuwischen.”

“Bederatziparren semea oso dotorea da eta emakumeek gustuko duten begirada gozoa dauka. Hain da gozoa, zenbaitetan ni neu ere lilura bainazake, *baldin badakit ere*, belaki busti bat baino ez dela behar haren distira estralurtarra ezabatzeko.” (hemen ere ezereztu egiten du hasiera batetik semeari aitortzen zion dotorezia)

“Hohe Herren von der Akademie: Sie erweisen mir dir Ehre, mich aufzufordern, der Akademie einen Bericht über mein äffisches Vorleben einzu-reichen. In diesem Sinne kann ich leider der Auf-forderung nicht nachkommen. (...) *In eingeschränktesten Sinn aber kann ich doch vielleicht* Ihre Anfrage beantworten und ich tue es sogar mit großer Freude.”

“Akademiako jaun txit gorenak: ohore handia da niretzat akademiari nire aurreko tximino-bizi-

tzari buruzko txosten bat aurkezteko gonbita jaso izana. Zentzu horretan, zoritxarrez, ezin erantzun diezaioket gonbitari. (...) *Ordea, zentzu oso mugatu batean, baliteke* zuen eskaerari erantzun ahal izatea.”

Aditzondoak

Aditzondoek pisu handia dute alemanez. Partikula gisa kokatzen dira perpausetan, eta horiek itzultzeak buruhauste bat baino gehiago ekarri ohi du.

Ez da artikulu honen helburua aditzondoak itzulpenaren inguruko azterketa bat egitea, eta, beraz, ez naiz teorizatzen saiatuko, benetan interesgarria eta baliagarria litzatekeela uste badut ere, horretarako azterketa eta hausnarketa sakonagoa egin beharko bailitzateke.

Ordea, ezin aipatu gabe utzi hemen, Kafkaren itzulpenaren nondik norakoak azaltzen ari naizen honetan, aditzondoekin zer-nola jokatu dudana.

Lehen esan bezala, zenbait aditzondok esanahi bat baino gehiago izan dezake. Esate baterako, *nur* aditzondoak “soilik” esanahia har dezake, baina egoera bat edo esandako zerbait azpimarratzeko funtzioa ere bete dezake:

“[...]durch fortwährend abbiegende Korridore, durch ein leeres Zimmer mit einem verlassenen Schreibtisch mühselig suchen, bis er sich tatsächlich, da er diesen Weg *nur* ein- oder zweimal und immer in größerer Gesellschaft gegangen war, ganz und gar verirrt hatte.”

“[...]etengabe batera eta bestera egiten zuten korridoreetan barrena, eta idazmahai bat bere horretan utzita zegoen gela huts batetik iraganik, harik eta, azkenean, erabat galdu zen arte, bide hori behin edo bitan *baino ez* baitzuen egin, eta beti pertsona gehiagorekin batera.”

“Gotteswillen, ich habe ja ganz meinen Koffer vergessen! “Wo ist er denn?” “Oben auf dem Deck, ein Bekannter gibt acht auf ihn. Wie heißt er *nur*?”

—“Jainkoarren, nire maleta erabat ahaztu dut eta!

—Non dago ba?

—Goian, itsasontziaren bizkarrean, ezagun bat ari da zaintzen; *baina*, nola izena zuen?”

Dena den, esanahi bera gordeta ere, konturatu naiz, euskaraz, aditzondo hori bera beti automatikoki ordetzatuko duen baliokiderik ezean, modu bat baino gehiagotan eman daitekeela, betiere testuinguruaren eta perpausaren esanahiaren arabera. Eta hala behar duela uste dut, gainera; alegia, egongo da aditzondook itzultzeko modu sistematiko bat, gehiegi pentsatu gabe, horietako bat agertu eta nola itzuli esango ligukeena, baina literaturaz ari gara, beraz, sorburu testuaren esanahia eta erritmoa jaso, testutik urrundu, eta hori bera euskaraz ematen saiatu naiz, euskaraz izan ditzakegun baliabideak erabilita.

Esate baterako, *freilich* aditzondoa *jakina*, *noski* adierazteko erabiltzen da perpausuan, baina pasarte guztietan ezin aplika dezakegun baliokidetasun hori automatikoki:

„*Freilich*, sein menschlicher Verkehr war eingeschränkt, nur manchmal kletterte auf der Strickleiter ein Turnerkollege zu ihm hinauf, dann saßen sie beide auf dem Trapez, lehnten rechts und links an den Haltestricken und plauderten[...]“

“*Jakina*, gizakiekiko hartu-emana mugatua zuen, noizean behin baino ez zitzaion igotzen akrobata-kideren bat sokazko eskaileratan gora; orduan, trapezioan esertzen ziren biak, bata eskuinaldeko sokan bermatuta eta, bestea, ezkerraldekoan, eta berriketan aritzen ziren;”

„[...] in den alten Zeiten unseres Volkes gab es Gesang; Sagen erzählen davon und sogar Lieder sind erhalten, die *freilich* niemand mehr singen kann.“

“garai batean, gure herrian bazen kantua; kondairek horren berri ematen digute eta kantu batzuk ere gorde dira, inor gehiagok kantatu ezin dituenak, *noski*.”

“Sprang dann einer über die Fensterbrüstung und meldete, die anderen seien schon vor dem Haus, so stand ich *freilich* seufzend auf.”

“Orduan norbaitek leiho-koskaren gainetik salto egin eta gainerakoak dagoeneko etxetik kanpo zirela esaten bazuen, zutitu egiten nintzen, *hasperenka*.” (adibide honetan hurrenkerarekin jokatutako, “*jakina*” edo “*noski*” jartzeak testuak berez duen lirikotasuna ezabatuko bailuke)

Zuzenketa-prozesua

Ezin amai nezake nire lehen literatur itzulpeneko esperientzia hau kontatzeaz zuzenketa-prozesuak izan duen garrantzia aipatu gabe.

Esan gabe doa bi begik ikusi eta atzematen dutena baino askoz gehiago ikusi eta atzematen dutela lauk, seik, zortzik... zenbat buru hainbat aburu, esango du baten batek, eta, beharbada, nahasgarri ere gerta daitekeela, batek irtenbide bat eta beste batek beste bat eman baitezake. Baina hori aberastasuna baino ez da.

Zalantzen aurrean ezinbestekoa gertatzen da, sorburu testuko hizkuntza ongi menderatzen duen norbaiti kontsulta egitea, eta, bestalde, xede-hizkuntzako besteren bati ere irakurle-begiekin irakur dezan uztea.

Kritikak, errieta baino, irakasgai paregabea dira. Eta niri argialetxetik jaso ditudan

kritika eta zuzenketa guztiek begiak zabal-
tzeko balio izan didate. Nabaritu ere egiten
dut, itzulpen hau egin aurretik nekiena bai-
no askoz gehiago dakidala orain, eta, hori,
norberak jasotzen duen eskarmentuaz gain,
kontsulta egindako jendeari eta, nola ez, ar-
gitaletzeko zuzentzaileari zor diot.

Ondorio gisa

Itzulpen-lan hau egitetik ondorio bat
baino gehiago atera dut, lehen esan mo-
duan, ikasgai ederra izan baita.

Batetik, alemanetik euskarara itzultzen
aritzeko aukera eman dit, eta hori oso mo-
tibagarria izan da niretzat, alemanarekin ha-
rreman ona gordetzen dudalako, eta, alde
horretatik, oso gustura hartu nuen enkar-
gua izan zen.

Bestetik, euskal itzultzaile gisa esperien-
tzia hartzeko aukera eman dit, artean litera-
tura itzuli gabea bainintzen, eta bidean sor-

tu diren arazo eta zalantzek eta horien au-
rrean hartu behar izan ditudan erabaki eta
irtenbideek asko erakutsi didate.

Ez dut esango bide gozoa izan denik,
plazer bat izan denik edota, are, ondo pasa
dudanik ere. Lan motibagarria eta, beraz,
merezi zuena izan bada ere, nolabaiteko la-
saitua ere hartzen da azkenean ere, lana
amaitua dagoela ikusten denean. Baina,
atzera begiratuta, izerdia eragin didaten
esaldi luzeek eman didaten eskarmentuaz
ohartuta, bide ona, polita izan dela diot.
Errepikatuko nukeen bidea.

Tarteka kafkatarra izatera iristen zen la-
rritasun bat ere sartu izan zait, pentsatzea,
Kafkak bizian argitaratu zituen ipuinak nik,
literatur itzulpeneko lehen esperientziaren
aurrean nengoen honek euskaratu behar zi-
tuela. Baina, listo, hor daude. Lan kafkatar-
ra izan da, baina, zalantzarik gabe, kafkatar-
ra dena ederra ere bada.

Traducir a Kafka como primera experiencia en traducción literaria

El objetivo de este artículo es dar a conocer la experiencia que ha supuesto para mí este primer trabajo de traducción literaria y cómo la he afrontado.

Antes de empezar a traducir, resulta imprescindible conocer los detalles biográficos del autor, para saber cuándo y en qué circunstancias se creó la obra y así entender mejor sus características. A la hora de traducir, conviene ser prudente en tomar como referencias traducciones realizadas de la misma obra a otras lenguas. Y por último, está la fase de la revisión y la corrección, la cual se convierte en una lección para el/la traductor/a.

Sin duda, lo que ha sido toda una lección para mí es tener la responsabilidad y capacidad de poder traducir a F. Kafka, una experiencia que me ha enriquecido enormemente.

Traduire Kafka comme première expérience de traduction littéraire

L'objectif de cet article est de faire connaître l'expérience qu'a représentée, pour moi, mon premier travail de traduction littéraire et comment je l'ai abordé.

Avant de commencer à traduire, il est indispensable de connaître les détails biographiques de l'auteur, afin de savoir quand et en quelles circonstances l'oeuvre a été créée, et ainsi mieux comprendre ses caractéristiques. Au moment de traduire, il convient d'être prudent lorsqu'il s'agit de prendre pour références des traductions de cette même oeuvre réalisées dans d'autres langues. Et enfin, vient la phase de révision et de correction, laquelle se transforme en véritable leçon pour le/la traducteur/trice.

Il ne fait aucun doute qu'avoir la responsabilité et la capacité de pouvoir traduire F. Kafka a été pour moi une grande leçon, une expérience qui m'a enrichi énormément.

Translating Kafka as a first experience in literary translation

The purpose of this article is to report on my first experience in literary translation and how I dealt with it.

Before beginning a translation, it is essential to learn the biographical details of the author in order to know when and under what circumstances the work was created and thus to better understand it. When translating, it is best to be prudent in using translations of the same work into other languages as references. And finally, there is the process of revision and correction, which is a lesson in itself for the translator.

Undoubtedly, the most important lesson for me was having both the responsibility and the ability to translate Kafka; it was an incredibly enriching experience for me.